

Tapani Tammisto, päämäärätietoinen ladunavaaja

Tullessani anestesia-apulaislääkäriksi Meilahden sairaalan II kirurgian klinikkaan vuonna 1968 dosentti Tapani Tammisto esitteli minulle anestesia-alueiden kanslian sanoen: ”Täällä voit lukea taukojen aikana, mutta täällä ei sitten puhuta lastenhoidosta eikä toriostoksista.”

Allistuin tätä, mutta myöhemmin ymmärsin ajatuksen. Anestesiologian taso on nostettava muiden erikoisalojen rinnalle, uutena erikoisalana se tahtoi aluksi jäädä kirurgian jalkoihin. Nyt keskityimme olennaiseen. Tapani kannustikin meitä kaikkia aloittelijoita tekemään tutkimustyötä. Tapani oli Paulon säätiön hallituksen jäsen 1981–1995. Säätiöllä on merkittävä rooli suomalaisen lääketieteen tutkimuksen tukijana. Tässäkin Tapani oli ladunavaaja, ensimmäinen anestesiologi säätiön hallituksessa. Hän pystyi siellä tuomaan esille nuoria anestesiologian tutkijoita ja myötävaikuttamaan stipendien jakoon.

Ladun avaus oli niin ikään Tapanin aloittama yhteistyö sairaalainsinöörien kanssa, mikä johti erilaisten valvontalaitteiden kehittämiseen. Yksi Tapanin lempiaiheista oli relaksaation kriteerit; enää ei haluttu kuulla kirurgien kommenttia ”potilas jännittää”, vaan insinöörien myötävaikutuksella

Tapani kehitti ”vempun” eli relaksaatiomittarin. Yhteistyö jatkui Instrumentariumin kanssa ja myöhemmin perustetun Datexin kanssa, jonka ideoijana ja anestesiologia-asiantuntijana Tapani oli, kunnes yrityksen omistaja vaihtui.

Ladunavaaja Tapani oli myös hiihtoladulla, hän hiihti mielellään ja umpihangessa avaten omat latunsa. Hän hiihti jopa kotoaan Finnoosta Meilahteen, jos keli ja ylilääkärin aikataulut antoivat myöten. ”Tietä käyden tien on vanki, vapaa on vain umpihanki.” Aaro Hellaakosken aforismi kuvaa nasevasti Tapanin asennetta.

Musiikki oli olennainen osa Tapanin ja hänen vaimonsa Christinen vapaa-aikaa. He lauloivat Suomen Laulussa Finlandia-talon konsertteja myöten ja pääsiäinen huipentui vuosien ajan Matteus-passion esityksiin Johanneksen kirkossa hyvän ystävän Ensti Pohjolan johdolla. Meilahdessa keräännuttiin kollegoiden ja avosiippojen soittimien tuella laulamaan joululauluja osastoilla.

Tapani hihti umpihangessa avaten omat latunsa.

Tapani Tammisto ja Anneli Vainio laulavat duettoa "Jo valkenee kaukainen ranta" SASP:n kongressissa Nurmeksen Bombassa maaliskuussa 1988. Kuva Henri Janhunen.

Siitä kehkeytyi Likööri-bändi, jonka laulukeikkoja tilattiin viihdyttämään lääkäripiirien ulkopuolellekin.

Eräänä 1980-luvun kesänä Tapani ja Christine ystävineen joutuivat lopettamaan Kuhmossa jokakesäisen souturetkensä sateiden ja myrskyjen vuoksi, mutta kuin hyvityksenä tästä vastoinkäymisestä Kuhmossa soi parhaillaan kamarimusiikki jokaisena iltana, ja niinpä pysähdyksestä tulikin aiottua pitempi. Tästä kehkeytyi siitä lähtien molempien jokavuotinen kesän huippuviikko, jonka

aikana soudettiin Kainuun järviä, samoiltiin metsiä, sienestettiin ja poimittiin marjoja, mutta iltaisin ja joskus jopa kokopäiväisesti kuunneltiin loistavia kamarimusiikkikonsertteja.

Soutu oli Tapanin "kuntoliikuntaa", johon hän oli tottunut jo nuoruutensa Saimaalla. Vene oli kolmituhtoinen Päijän-vene, Tapani souti ja Christine piti perää, kehitellen joskus improvisoituja purjevireityksiä menon vauhdittamiseksi. Souturetket suunniteltiin reittien suhteen tarkasti ja ne kestivät yleensä noin viikon. Pieni vene

>>

sullottiin täyteen eväitä, teltoja, koiria ja sukulaislapsia Saksasta, unohtamatta Christinen huilua tai punaviiniä iltanuotiolle.

Innokkaana ornitologina Tapani ehti siinä soutaessaan tarkkailla ja kuunnella lintujakin, kun ei ollut perämoottorin pärinää häiritsemässä. Joka joulu perheenisä Tammisto patisti joukkonsa koskikarojen laskentaan tietylle Etelä-Suomen koskijoelle, josta tarkat merkinnät lintumääristä kirjattiin tutkijan huolellisuudella arkistokansioon. Liekö tämä innostanut myöhemmin hänen esikoispoikaansa Anteroa tutkimaan Pompeijin lintumaalauksia ja tekemään niistä 1000-sivuisen väitöskirjan!

Saksalaisten appivanhempien vaikutteista oli luultavasti peräisin Tapanin puutarhaharrastus, johon hän paneutui tiedemiehen innolla: Finnoon kodin puutarha oli taitavan suunnittelun ja kasvituntemuksen viehättävä keidas, jossa ystävät ja sukulaiset viihtyivät, ja jota lukuisat ulkomaalaiset vieraat ylistivät! Tästä ehkä johtuikin, että sekä Tapani että Christine viehättyivät Mustilan Arboretumin dendrologisista erikoisuuksista ja tilaisuuden tullen jopa vuokrasivat vuosiksi Mustilasta pienen punaisen mökin luontoharrastuksiaan varten. Botaniikka oli hallussa myös luonnonkasvien harvinaisuuksia ja sieniä myöten. Sieniä Tapani ei minään vuonna malttanut jättää metsiin mätänemään, vaan samoili aina lumentuloon saakka syksyisissä metsissä sienipaikkojaan katsastamassa.

Tapanin kiinnostus historiaan, myös anesthesiologian historiaan, oli merkittävää. Anestesiologiyhdistyksen 50-vuotishistoriikki syntikin ryhmätyönä Tapanin johdolla, muiden

toimituskunnan jäsenten ollessa Leena Janhunen, Juhani Haasio ja Pirjo Suutarinen.

Tapanin kirjoittama kirja ”Herätettiin valvomaan” kertoo Instrumentariumin ja HYKS:n anestesia laitoksen yhteistyöstä valvontalaitteiden kehittämisessä.

Eläkkeelle jäätyään Tapani ja Christine tutkivat lehtiarkistoja sekä Helsingissä että Tukholmassa etsien tietoa siitä, miten niin mullistavasta keksinnöstä kuin eetteristä kirjoitettiin senai-

kaisessa mediassa. Niinpä syntyikin kirja nimeltä ”Ether-Rausch”, joka Virve Mäkelän myötävaikutuksella julkaistiin kaksikielisenä.

Christine, Tapanin puoliso, oli todella miehensä tuki. Hän tuli nuorena Saksasta Suomeen, tutustui Tapaniin, ja avioliitto solmittiin 1955. Christine hoiti kodin ja lapset, ja kun omaa kotia suunniteltiin Espooseen, Christine istui neuvottelussa osallistuen suunnittelu työhön ja vapautti Tapanin ammattinsa vaativiin tehtäviin. Valtaosa harrastuksista oli heille yhteisiä, vain hiihtoretkeille ei Christine lähtenyt.

Ettei työ hallitsisi liikaa elämää, niin me allekirjoittaneet sekä Tapani ja Christine ja vielä viisi muuta pariskuntaa, joukossa eri ammattialojen edustajia, perustimme ”Kulttuuriporukan”, jonka tehtävänä oli suunnitella joka syksyksi kulttuuriviikko. Viikon ajan joka ilta oli erilaista kulttuuriohjelmia ja tapahtuman jälkeen kokoonnuimme vuorotellen itse kunkin kotiin nauttimaan hyvästä illallisesta ja keskustelemaan siitä, mitä olimme nähneet ja kuulleet. Tapani usein johdatti keskustelun varsin syvälliselle tasolle. Miten ihania iltoja meillä olikaan, miten kaipaammekaan Tapania! ■

Miten ihania iltoja meillä olikaan!